

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Національний університет цивільного захисту України

**Черкаський інститут пожежної безпеки
імені Героїв Чорнобиля**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

Надзвичайні ситуації: безпека та захист

9 – 10 жовтня 2015 року

м. Черкаси

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Садковий В.П. – д. н. держ. упр., професор, ректор Національного університету цивільного захисту України;

Тищенко О. М. – к. т. н., професор, в. о. проректора Національного університету - начальника Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України, голова;

Поздєєв С. В. – д. т. н., професор, головний науковий співробітник відділу науково-дослідної роботи Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України, заступник голови;

Андронов В. А. – д. т. н., професор, проректор з наукової роботи Національного університету цивільного захисту України;

Гвоздь В. М. – к. т. н., професор, начальник Управління ДСНС України у Черкаській області;

Гуріненко І. Ю. – к. пед. н., начальник відділу науково-дослідної роботи Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України;

Школяр Є. В. – к. психол. н., науковий співробітник відділу науково-дослідної роботи Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України, відповідальний секретар конференції.

Надзвичайні ситуації: безпека та захист. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. // Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2015. – 582 с.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України
(протокол № 1 від 15.09.2015)*

*Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому доступі
експертною комісією інституту з питань таємниці
(протокол № 4 від 05.09.2015, акт експертизи № 4 від 05.09.2015)*

<i>Т. М. Криштал</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ДСНС УКРАЇНИ	396
<i>Т. В. Лаврик, Л. С. Самойленко, А. Г. Снісаренко</i> ОСОБЛИВОСТІ КОГНІТИВНОЇ СФЕРИ ПОЖЕЖНИХ-РЯТУВАЛЬНИКІВ	400
<i>А. О. Майборода, О. В. Наглий, А. В. Лесько</i> АКМЕ- ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ВИПУСКНИКІВ – МАЙБУТНІХ ПОЖЕЖНИХ	402
<i>І. Г. Маладика, М. Ю. Удовенко</i> ІНТЕНСИФІКАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ДСНС УКРАЇНИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	405
<i>Л. М. Мандрик</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ	407
<i>С. П. Мосов, Т. Д. Чубіна</i> ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНОГО СКЛАДУ В ДЕРЖАВНІЙ СИСТЕМІ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ	409
<i>Л. І. Мохнар</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ КУРСАНТІВ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	413
<i>С. А. Мукомел</i> ЗНАЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДСНС УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	415
<i>Ю. П. Ненько</i> ФУНКЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ КУРСАНТІВ ВІЗ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ	418
<i>А. А. Нестеренко</i> ВАЖЛИВІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ПОЖЕЖНОГО НАГЛЯДУ	421
<i>О. О. Островерх</i> СКЛАД ЗАГАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В ГАЛУЗІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ	422
<i>К. М. Пасинчук</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)	426
<i>В. М. Покалюк, А. В. Яциняк</i> ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ФАХІВЦІВ РОБІТНИЧИХ ПРОФЕСІЙ ПОЖЕЖНО- РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ	430

професіоналізму визначається в основному відповідністю дій фахівця ДСНС набутим знанням і досвіду роботи в галузі пожежної безпеки [3].

Професійна підготовка курсантів з протипожежної профілактики – це системно-організований процес, спрямований на навчання майбутніх фахівців у сфері пожежного нагляду, який об'єднує такі компоненти:

- передачу, сприйняття і засвоєння знань, умінь і навичок з оперативного-тактичного, профілактичного, нормативно-законодавчого, пожежно-технічного, аварійно-рятувального та службово-господарського напрямів діяльності;

- готовність самостійно розв'язувати завдання залежно від вимог займаної посади;

- оволодіння новітніми формами і методами роботи з особовим складом та його орієнтацію на успішне розв'язання поставлених завдань.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Климась Р. В. Шляхи удосконалення статистичного обліку пожеж та їх наслідків в Україні на регіональному та державному рівнях / Р. В. Климась, Д. Я. Матвійчук // Науковий вісник Українського науково-дослідного інституту пожежної безпеки. – 2011. – № 2 (24). – С. 54–58.

2. Шадрін А. А. Профілактика пожеж в електроустановках : навч. посіб. для слухачів, курсантів та студ. пожеж.-техн. навч. закл. і працівників пожеж. охорони України / А. А. Шадрін, М. С. Коваль ; Львів. ін-т пожеж. безпеки. – Л. : Каменярь, 2001. – 532 с.

3. Козяр М. М. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки особового складу підрозділів з надзвичайних ситуацій : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / М. М. Козяр ; АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – К., 2005. – 532 с.

УДК 614.841

*О. О. Островерх, кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет цивільного захисту України*

СКЛАД ЗАГАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В ГАЛУЗІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

З метою вдосконалення законодавства про адміністративну відповідальність за правопорушення щодо питань пожежної безпеки, необхідно, на мою думку, з урахуванням норм Кодексу цивільного захисту України (КЦЗУ) насамперед визначити підстави такої відповідальності. Нині вони передбачені ст. ст. 120, 175, 175-2 і 188⁸ Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), що містять опис об'єктивної сторони таких правопорушень.

Однак у зв'язку з тим, що норми внесено до КУпАП задовго до прийняття КЦЗУ, у них, природно, не враховано відбиті в цьому КЦЗУ нові підходи законодавця до поняття і змісту пожежної безпеки.

Безпосередньо проблеми адміністративно-правового забезпечення функціонування системи забезпечення пожежної безпеки розглядалися у роботах В.А.Доманського, С.С.Засунька, М.М.Козяра, І.Г.Куца, В.Д.Любліна, В.В.Нехаєва, А.Г.Томіленка, О.О.Труша. Разом із тим, комплексне дослідження особливостей адміністративно-правового регулювання суспільних відносин, що складаються у сфері забезпечення пожежної безпеки до даного часу спеціально не проводилось. Недостатня теоретична розробленість зазначених питань і необхідність у науковому забезпеченні діяльності суб'єктів правотворчості у сфері забезпечення пожежної безпеки вказують на актуальність обраної теми, зумовлюючи потребу у проведенні поглибленого наукового дослідження.

Проаналізуємо загальний склад правопорушення, що посягає на пожежну безпеку, за елементами: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт і суб'єктивна сторона.

Загальним об'єктом правопорушень, чинних у цій сфері, є пожежна безпека, під якою розуміється відсутність неприпустимого ризику виникнення і розвитку пожеж та пов'язаної з ними можливості завдання шкоди живим істотам, матеріальним цінностям і довкіллю. Пожежна безпека забезпечується різними заходами правового, організаційного, економічного, соціального і науково-технічного характеру, спрямованими на боротьбу з пожежами [4].

Отже, будь-які дії (бездіяльність), спрямовані проти реалізації зазначених заходів — чи то пряме порушення технічних вимог, чи розпоряджень посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про пожежну і техногенну безпеку, — посягатимуть на пожежну безпеку, тією чи іншою мірою підриватимуть її. Отже всі адміністративні правопорушення, вчинені у цій сфері, мають загальний об'єкт — пожежну безпеку, незалежно від того, у чому саме виражається характер протиправної дії або бездіяльності.

Об'єктивна сторона розглянутих правопорушень містить насамперед протиправні дії (бездіяльність). Порушення яких норм, правил, вимог у сфері забезпечення пожежної безпеки тягне за собою адміністративну відповідальність?

Законодавство, зокрема КУпАП, не дає чіткої, однозначної відповіді на ці запитання. Так, у ст. 120 йдеться про порушення правил пожежної безпеки на залізничному, морському, річковому і повітряному транспорті; у ст. 175 — про порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки; у ст. 175-2 — про здійснення суб'єктом господарювання господарської діяльності без декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства у сфері

пожежної безпеки, а в ст. 188⁸ — про невиконання приписів та постанов посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про пожежну і техногенну безпеку.

Відповідь може дати аналіз норм КЦЗУ, на підставі яких можна дійти висновку, що об'єктивну сторону адміністративних правопорушень в галузі забезпечення пожежної безпеки становлять будь-які дії (бездіяльність), спрямовані проти прийнятих державою в особі відповідних органів і посадових осіб заходів, використовуваних засобів та способів забезпечення пожежної безпеки, тобто власне на підрив тією чи іншою мірою цієї безпеки.

Відповідно до ст. 55 КЦЗУ пожежна безпека в Україні забезпечується шляхом добровільного виконання підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами і громадянами вимог пожежної безпеки так само, як і спеціальних умов соціального та технічного характеру, встановлених законодавством і нормативними документами або уповноваженим державним органом з метою забезпечення пожежної безпеки; виконання вимог і рішень щодо забезпечення режиму пожежної безпеки, запропонованих (прийнятих) для фізичних і юридичних осіб органами та посадовими особами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про пожежну і техногенну безпеку.

Виконання таких вимог забезпечує пожежну безпеку, а невиконання або перешкоджання їх виконанню призводить до підриву пожежної безпеки.

Об'єктивна сторона адміністративних правопорушень, чинних у галузі забезпечення пожежної безпеки, може бути зведена до порушення вимог пожежної безпеки в діяльності органів і посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про пожежну і техногенну безпеку щодо забезпечення режиму пожежної безпеки.

На нашу думку, є виправданим розширення юрисдикції посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про пожежну і техногенну безпеку через розроблені нормативні документи, що стосуються як публічно-правової, так і приватно-правової галузі діяльності суспільства.

З огляду на це вважаємо, що об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого у ст. 175 Кодексу України про адміністративні правопорушення, може бути сформульована так: "Порушення (невиконання, неналежне виконання або відхилення від виконання) установлених законами, іншими нормативними актами або відповідно до них уповноваженими державними органами й органами місцевого

самоврядування вимог пожежної безпеки, дорівнює невиконання (неналежне виконання) законних вимог і рішень органів і посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про пожежну і техногенну безпеку по забезпеченню режиму пожежної безпеки або перешкоди їхньої діяльності в інших формах".

Вважаємо зайвою вказівку в описі об'єктивної сторони розглянутих правопорушень на місцях, де можуть відбуватися порушення відповідних вимог, оскільки хоч би де це відбувалося, вони створюють загрозу пожежної безпеки. Вимоги повинні незаперечно і безумовно виконуватись у всіх організаціях, установах і на підприємствах незалежно від форми власності та організаційно-правової форми, всіма посадовими особами і громадянами.

Суб'єктами адміністративних правопорушень у галузі забезпечення пожежної безпеки можуть бути посадові особи, інші працівники підприємств, установ, організацій, а також громадяни, відповідальні за забезпечення пожежної безпеки.

Для уточнення кола суб'єктів правопорушень у галузі забезпечення пожежної безпеки є необхідність зазначити їх види у тексті відповідної статті КУпАП.

З огляду на викладене склад загального правопорушення в галузі забезпечення пожежної безпеки може бути сформульований у такій редакції: "Порушення (невиконання, неналежне виконання або відхилення від виконання встановлених законами, іншими нормативними актами або відповідно до них уповноваженими державними органами й органами місцевого самоврядування вимог пожежної безпеки, дорівнює невиконанню або неналежному виконанню законних вимог та рішень органів і посадових осіб державного пожежного нагляду або перешкоджання їхній діяльності в будь-яких формах, учинене посадовими особами, іншими працівниками підприємств, установ, організацій, а також громадянами, відповідальними за забезпечення пожежної безпеки".

Виходячи з державної системи правового контролю, що складається, з боку судової влади, прокуратури, Міністерства юстиції України блок нормативно-правових вимог пожежної безпеки варто найближчим часом привести до логічного упорядкування з урахуванням економіки, різних форм власності, розмежування повноважень між суб'єктами України, галузями влади і місцевим самоврядуванням.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
3. Доманский В.А. Проблемы правового обеспечения пожарной безопасности на Украине и пути их решения // Крупные пожары:

предупреждение и тушение: Материалы XVI науч. – практ. конф. – Ч.2. – М.: ВНИИПО, 2001. – С. 427.

4. Засулько С.С. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері пожежної безпеки // Держава і право. Випуск – 24, збірник наукових праць. – К., 2004. – С. 234 – 241.

УДК 355.58(07)

К. М. Пасинчук,

*Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Якість освіти відіграє ключову роль у створенні єдиного Європейського освітнього простору. При цьому проблема якості освітнього процесу характеризується з позицій загальнолюдської і соціальної цінності освіти. Саме ці чинники актуалізують проблему підвищення якості підготовки фахівців у системі вищої професійної освіти.

Підготовка кваліфікованих фахівців нового покоління – це стратегічний напрям розвитку сфери вищої професійної освіти, який передбачає створення у вищих навчальних закладах, зокрема вищих навчальних закладах цивільного захисту, системи управління практичною підготовкою студентів/курсантів, що задовольнятиме запити споживачів освітніх послуг. Оскільки основою конкурентоспроможності фахівця є якість здобутої освіти, то практичну підготовку вважаємо чи не найголовнішим її показником.

Зважаючи на вищезазначене, перед науково-педагогічними працівниками вищих навчальних закладів, зокрема вищих навчальних закладів цивільного захисту, стоїть завдання щодо удосконалення організації навчально-виховного процесу, що визначається специфікою професійної підготовки майбутніх фахівців з пожежної безпеки.

Оскільки розвиток напрямку управління в педагогічній науці розпочався порівняно недавно, більшість існуючих наукових робіт з цього питання висвітлюють лише окремі його аспекти. Проте, на цей період, виявлено теоретичні та методологічні засади професійної підготовки майбутніх спеціалістів (П. Алтбах, С. Батишев, В. Беспалько, Н. Вовчаста, О. Дубинчук, В. Маркелова, Н. Ничкало, М. Скаткін, Н. Селезньова, В. Шадриков та ін.); досліджено управлінський аспект професійної діяльності (Л. Ішичкіна, А. Капля, М. Козяр, М. Кусій, О. Парубок та ін.); схарактеризовані умови готовності та адаптації до професійної діяльності